

AZ IGÉK OSZTÁLYOZÁSA RAGOZÁS SZERINT

A görög igék cselekvő vagy szenvedő igeneműek lehetnek. Az igealak és a jelentés nem feltétlenül esik egybe, így például a szenvedő igenemű igék gyakran nem szenvedő (passzív) értelműek. Ragozás szerint az igéket két nagy osztályra, a **cselekvő személyragú, azaz -ω/ώ végű igék**, és a **szenvedő személyragú, azaz -μαι végű igék** csoportjára oszthatjuk. Jelen idejű ragozásuk szerint az igéket további alcsoportokra oszthatjuk.

A cselekvő személyragú (-ω/ώ végű) igék

A cselekvő személyragú igék lehetnek **hangsúlytalan** vagy **hangsúlyos** személyragúak. A hangsúlytalan személyragú igék csoportján belül megkülönböztethetünk **összevonatlan** (a tövel össze nem vont), illetve a (tövel) **összevont személyragú** igéket, míg a **hangsúlyos személyragú** igéken belül találhatunk ún. **-α soros** és **-ει soros** igéket. Eszerint a cselekvő személyragú igéket ragozásuk alapján **négy csoportba** oszthatjuk. A négy csoport közti különbség többes szám 2. személyben a legszembeütőbb:

1. hangsúlytalan, összevonatlan személyragú igék: *περιμέν-ετε*
2. hangsúlytalan, összevont személyragú igék: *τρώ-τε*
3. hangsúlyos személyragú, -α soros igék: *αγαπ-άτε*
4. hangsúlyos személyragú, -ει soros igék: *αργ-είτε*

A hangsúlytalan, összevonatlan személyragú igék ragozása

A *ξέρω* (*tud, ismer*) ige ragozása:

	Egyes szám		Többes szám	
1. személy	<u>ξέρω</u> <i>tudok</i>		<u>ξέρουμε</u> <i>tudunk</i>	
2. személy	<u>ξέρεις</u> <i>tudsz</i>		<u>ξέρετε</u> <i>tudtok</i>	
3. személy	<u>ξέρει</u> <i>tud</i>		<u>ξέρουν</u> / <u>ξέρουνε</u> <i>tudnak</i>	

Az igék többsége ezt a ragozást követi. Így ragozzuk többek között a *περιμένω* (*vár*), *θέλω* (*akar, kér*) és *έχω* (*van vmije*) igéket is.

A hangsúlytalan, összevont személyragú igék ragozása

A *τρώω* (*eszik*) ige ragozása:

	Egyes szám		Többes szám	
1. személy	<u>τρώω</u> <i>eszem</i>		<u>τρώμε</u> <i>eszünk</i>	
2. személy	<u>τρώς</u> <i>eszszel</i>		<u>τρώτε</u> <i>esztek</i>	
3. személy	<u>τρώει</u> <i>eszik</i>		<u>τρώνε</u> / <u>τρών</u> <i>esznek</i>	

Így ragozzuk még pl. az *ακούω* (*hall, hallgat*) *πάω* (*megy*) és *λέω* (*mond, hívn vhogy*) igéket is.

A hangsúlyos személyragú, -α soros igék ragozása

A *μιλάω / μιλώ* (*beszél*) ige ragozása:

	Egyes szám		Többes szám	
1. személy	<u>μιλάω</u> / <u>μιλώ</u> <i>beszélék</i>		<u>μιλάμε</u> / <u>μιλούμε</u> <i>beszélünk</i>	
2. személy	<u>μιλάς</u> <i>beszélsz</i>		<u>μιλάτε</u> <i>beszéltek</i>	
3. személy	<u>μιλάει</u> / <u>μιλά</u> <i>beszél</i>		<u>μιλάνε</u> / <u>μιλάν</u> / <u>μιλούν</u> <i>beszélnek</i>	

Így ragozzuk többek között a következő igéket is: *ρωτώ* (*-άω*) (*kérdez*), *απαντώ* (*-άω*) (*válaszol*), *αγαπώ* (*-άω*) (*szeret*), *σταματώ* (*-άω*) (*megáll, abba hagy*).

Mivel beszédben az *-άω*-s alak használata gyakoribb a legtöbb igenél, példánkban mi inkább ezt használjuk: *Ο Νίκος μιλάει* *ιταλικά*. *Nikosz beszél olaszul*.

Ugyanakkor van néhány olyan *-α* soros ige, amelynek nincs *-άω*-s mellékalakja. Pl *αφορώ*, *αφοράς*, *αφορά* ... (*érint, vonatkozik*).

A hangsúlyos személyragú, -ει soros igék ragozása

A *μπορώ* (*tud, bír, -hat/het*) ige ragozása:

	Egyes szám		Többes szám	
1. személy	<u>μπορώ</u> <i>tudok</i>		<u>μπορούμε</u> <i>tudunk</i>	

2. személy	μπορείς	<i>túdsz</i>	μπορείτε	<i>túdtok</i>
3. személy	μπορεί	<i>tud</i>	μπορούν / μπορούνε	<i>tudnak</i>

Így ragozzuk pl. a *τηλεφωνώ* (*telefonál*) és *χρησιμοποιώ* (*használ*) igéket is.

Kezdő szinten a tanuló kevesebb *-ει* soros igével találkozik, mint *-α* sorossal.

A szenvedő személyragú (-μαι végű) igék

A szenvedő személyragú igéket ugyancsak személyragjaik hangsúlyossága alapján csoportosíthatjuk. **Hangsúlytalan személyragúak** az **-ομαι** végű igék, míg a **hangsúlyos személyragúak** csoportjába a gyakrabban használt igék közül az **-άμαι, -ιέμαι** és **-ούμαι** végűek tartoznak.

Az -ομαι végű igék ragozása

Az *έρχομαι* (*jön*) ige ragozása:

	Egyes szám		Többes szám	
1. személy	έρχομαι	<i>jövök</i>	ερχόμαστε	<i>jönünk</i>
2. személy	έρχεσαι	<i>jössz</i>	έρχεστε / ερχόσαστε	<i>jöttök</i>
3. személy	έρχεται	<i>jön</i>	έρχονται	<i>jönnek</i>

A szenvedő személyragú igék többsége ezt a ragozást követi. Így ragozzuk többek között a *χρειάζομαι* (*szüksége van vmire, szükséges*), *σκέφτομαι* (*gondolkodik, gondol vmire*) és *εργάζομαι* (*dolgozik*) igéket is.

Az -άμαι végű igék ragozása

A *κοιμάμαι* (*alszik*) ige ragozása:

	Egyes szám		Többes szám	
1. személy	κοιμάμαι	<i>alszom</i>	κοιμόμαστε	<i>alszunk</i>
2. személy	κοιμάσαι	<i>alszol</i>	κοιμάστε / κοιμόσαστε	<i>alszotok</i>
3. személy	κοιμάται	<i>alszik</i>	κοιμούνται	<i>alszanak</i>

Ebbe a csoportba mindössze négy, de annál gyakrabban használt ige tartozik. Ezek a fentén kívül: *φοβάμαι* (*fél, megijed*), *θυμάμαι* (*emlékszik, eszébe jut*) és *λυπάμαι* (*sajnál, elszomorodik*).

A -ιέμαι végű igék ragozása

A *βαριέμαι* (*unatkozik, un vmit, nincs kedve valamihez*) ige ragozása:

	Egyes szám		Többes szám	
1. személy	βαριέμαι	<i>unatkozom</i>	βαριόμαστε	<i>unatkozunk</i>
2. személy	βαριέσαι	<i>unatkozol</i>	βαριέστε / βαριόσαστε	<i>unatkoztok</i>
3. személy	βαριέται	<i>unatkozik</i>	βαριούνται	<i>unatkoznak</i>

Így ragozzuk többek között a következő igéket is: *γεννιέμαι* (*születik*) és *συναντιέμαι* (*találkozik*).

Az -ούμαι végű igék ragozása

Az *ασχολούμαι* (*foglalkozik vmivel*) ige ragozása:

	Egyes szám		Többes szám	
1. személy	ασχολούμαι	<i>foglalkozom</i>	ασχολόμαστε	<i>foglalkozunk</i>
2. személy	ασχολείσαι	<i>foglalkozol</i>	ασχολείστε	<i>foglalkoztok</i>
3. személy	ασχολείται	<i>foglalkozik</i>	ασχολούνται	<i>foglalkoznak</i>

Ide tartoznak még a *θεωρούμαι* (*tartják, tekintik*), az *αποτελούμαι* (*áll vmiből*) és a *συνεννοούμαι* (*megérteti magát, megbeszéli a dolgot, megállapodik*) igék is.

Az létige ragozása

Szenvedő személyragú a létige is:

	Egyes szám		Többes szám	
1. személy	<i>είμαι</i>	<i>va</i> <i>gyok</i>	<i>είμαστε</i>	<i>va</i> <i>gyunk</i>
2. személy	<i>είσαι</i>	<i>va</i> <i>gy</i>	<i>είστε / είσαστε</i>	<i>va</i> <i>gytok</i>
3. személy	<i>είναι</i>	<i>va</i> <i>n</i>	<i>είναι</i>	<i>va</i> <i>nnak</i>

Van néhány, a tudós hagyományból (katharevusz) származó, a hétköznapi ritkábban használt ige, amelyeket a fenti csoportoktól eltérő módon ragozunk.

Igenem és jelentés

A szenvedő személyragú igék **jelentésük szerint** lehetnek:

- **ható értelműek:** *Το φαγητό δεν τρώγεται. Az étel nem ehető.*
- **visszaható értelműek:** *Πλένομαι. Mosakszom.*
- **kölcsönös értelműek:** *Αγαπιόμαστε. Szeretjük egymást.*
- **szenvedő értelműek:** *Λέγομαι Νίκος. Nikosznak hívnak.*
- **cselekvő értelműek:** *Η Μαρία κοιμάται. Maria alszik.*

A ható értelemben használt igék lehetőséget és tulajdonságot fejeznek ki. A magyarra többnyire *-ható/hető* képzős szavakkal fordíthatjuk: *φαίνεται (látható), βρίσκεται (található), πίνεται (iható), πλένεται (mosható).*

A kölcsönös jelentésben használtak csak többes számban fordulnak elő: *βλεπόμαστε (látjuk egymást), γνωρίζετε (ismeritek egymást).*

A cselekvő igenemű, tárgyias (tárggyal bővíthető) igék jelentős részét szenvedő igenemben is használhatjuk. Ilyenkor a tárgyból alany lesz: *Με λένε Νίκο. → Λέγομαι Νίκος. Nikosznak hívnak.*

A cselekvő értelmű, szenvedő igenemű igéknek nincs cselekvő alakjuk, ezek az ún. álszenvedő igék. Számuk meglehetősen nagy: *έρχομαι (jön), σέβομαι (tisztel), σκέφτομαι (gondolkodik).*

Az **igenem és jelentés közti ellentét** jelenségével (szenvedő igenem ↔ cselekvő jelentés) nemcsak a szenvedő személyragú igéknél lehet találkozni: több cselekvő igenemű, tárgyias igének tárgyatlan jelentése is van (*μαθαίνω tanít, tanul*), amelyek olykor visszaható vagy szenvedő értelműek is lehetnek:

Ξύπνησα. Felébredtem. (Cselekvő igenemű) ↔ Σηκώθηκα. Felkeltem. (Szenvedő igenemű).
Η λάμπα άναψε. Felgyulladt a lámpa. / Felkapcsolták a lámpát.
Δείχνεις 20 χρονών. 20 évesnek nézel ki.